

כינוס בינלאומי

יהודי
אפריקה בעידן
הקולוניאלי
והבתר-קולוניאלי

ימים שני-רביעי, י"ח-כ' באב תשע"ו
22 - 24 באוגוסט 2016
אוניברסיטת קייפטאון, דרום אפריקה

אוניברסיטת בר-אילן

מרכז דהאן
המרכז לחברה, תרבות וחינוך במורשת יהדות ספרד
ע"ש אהרן ורחל דהאן

המכללה האקדמית אשקלון

אוניברסיטת קייפטאון

מכון בן-צבי

לחקר קהילות ישראל במזרח

Historical Jewish Press
עיתונות יהודית היסטורית

הוועדה האקדמית של הכנס:

פרופ' אדם מנדלסון, יו"ר, מנהל מרכז קפלן ללימודים ומחקר יהודיים,
אוניברסיטת קייפטאון

פרופ' ירון הראל, יו"ר, אוניברסיטת בר-אילן

פרופ' ירון צור, אוניברסיטת תל-אביב

פרופ' מילטון שיין, אוניברסיטת קייפטאון

פרופ' שמעון שרביט, רקטור המכללה האקדמית אשקלון

פרופ' אייל ג'ינאו, מכון בן-צבי לחקר קהילות ישראל במזרח והאוניברסיטה העברית

ד"ר שמעון אוהיון, מנהל מרכז דהאן, אוניברסיטת בר-אילן

ניהול הכנס:

ד"ר שמעון אוהיון, מנהל מרכז דהאן, אוניברסיטת בר-אילן

מרכזת, ארגון והפקה:

גב' אורה קובלקובסקי, מרכזת מרכז דהאן, אוניברסיטת בר-אילן

גב' ג'נין בלומברג, מרכז קפלן, אוניברסיטת קייפטאון

לפרטים והרשמה:

מרכז דהאן, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן

טל: 03-5317959 פקס: 03-5342621

E-mail: dahan.center@mail.biu.ac.il

www.dahancenter.co.il

 Dahan Center Bar-Ilan University

תכנית הכנס יהודי אפריקה בעידן הקולוניאלי והבתר-קולוניאלי

יום שני, י"ה באב תשע"ו, 22 באוגוסט 2016
Cafe Riteve, 88 Hatfield Street, Gardens

אירוע פתיחה חגיגי

יו"ר: ד"ר שמעון אוחיון, מנהל מרכז דהאן, אוניברסיטת בר-אילן

ברכות:

מר ארתור לנק, שגריר ישראל בדרום אפריקה

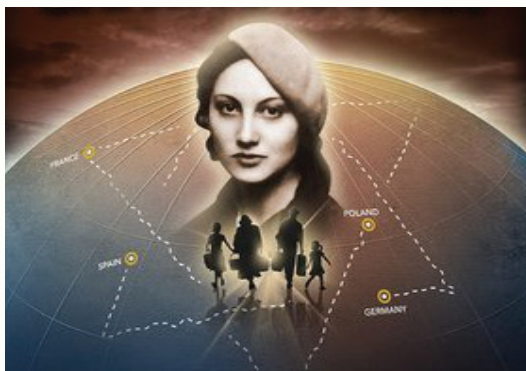
פרופ' אדם מנדלסון, מנהל מרכז קפלן ללימודים ומחקר יהודיים,
אוניברסיטת קייפטאון

פרופ' ירון הראל, יו"ר הוועדה האקדמית של מרכז דהאן,
אוניברסיטת בר-אילן

גב' אן האריס, נשיאת הקונגרס היהודי אפריקאי

תכנית אמנותית

לקט מוסיקלי מתוך סיפורו של סנשה כתיבה וביצוע: אביבה פלהם

יום שלישי, י"ט באב תשע"ו, 23 באוגוסט 2016
South African Jewish Museum
Nelson Mandela Auditorium

התכנסות ורישום

09:30-09:00

מושב פתיחה

09:45-09:30

מקרי בוחן באזורי השפעה צרפתית

י"ר: ד"ר שמעון אוהיון, מנהל מרכז דהאן, אוניברסיטת בר-אילן

דברי ברכה:

פרופ' שמעון שרביט, רקטור המכללה האקדמית אשקלון
פרופ' אייל ג'יניאו, האוניברסיטה העברית בירושלים וראש מכון
בן-צבי לחקר יהדות המזרח

הרצאות:

11:15-09:45

פרופ' יוסף יובל טובי, אוניברסיטת חיפה
התגובות הספרותיות למפגש של יהודי תוניסיה עם הממשל הצרפתי

מר דוד ביטון, לימודי יהדות, הקריה האקדמית אונו
"כשפחה לפני גבירה?"

קולוניאליזם ופוסט-קולוניאליזם בכתיבתם של חכמי מרוקו

ד"ר ורד סקל, מרכז מינרבה למדעי הרוח, אוניברסיטת תל אביב
כלום יכולים המוכפפים לפסוק? קריאה פוסט-קולוניאלית בספר
'כרם חמר' לאברהם אנקאווה

הפסקה

11:30-11:15

מושב 2: מקרי בוחן באזורי השפעה בריטית

13:00-11:30

י"ר: פרופ' אייל ג'יניאו, האוניברסיטה העברית בירושלים

פרופ' ירון הראל, אוניברסיטת בר-אילן
המקרה המיוחד של המהגרים היהודים הסורים במצרים

ד"ר אלי גולדשטיין, המכללה האקדמית אשקלון
משפחות דה מנשה ומוצרי בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20:
ציונות המשולבת עם לאומיות מצרית והתנגדות לסוציאליזם

פרופ' נחם אילן, ראש בית הספר ליהדות בקריה האקדמית אונו -
קמפוס ירושלים
הקהילה היהודית בסודאן: הקהילה היהודית המודרנית ביותר במזרח?

הפסקת צהריים

14:00-13:00

מושב 3: יהודים בעידן הקולוניאלי

15:30-14:00

יו"ר: פרופ' מילטון שיין, אוניברסיטת קייפטאון

ד"ר צביה טובי, האוניברסיטה העברית בירושלים
תרומת המלומדים הצרפתים לחקר הפולקלור של יהודי תוניסיה

ד"ר גרהאם דומיני, אוניברסיטת דרום אפריקה
המושג היהודי הראשון של האימפריה הבריטית: סר מת'יו נתן
כמושל קולוניאלי ממצודת חוף הכיף למצודת דבלין דרך נטאל

מר סידני קורקוס, חוקר, מנהל המוזיאון לטבע, ירושלים
הקולוניאליזם במרוקו: המקרה של העיר מוגאדור/אסאוירה

הפסקה

15:45-15:30

מושב 4: התקופה הקולוניאלית בעין המצלמה

17:15-15:45

יו"ר: פרופ' נחם אילן, ראש בית הספר ליהדות בקריה האקדמית
אונו - קמפוס ירושלים

פרופ' מיכאל ברקוביץ, אוניברסיטת לונדון
יהודים וצילום - המרחב האפריקאי?"

גב' קארינה סימונסון, אוניברסיטת קייפטאון
הקולוניאליזם הגרמני מבעד לעדשה היהודית: לזלו מוהולי-נג'
ולאון לבנסון

מר דוד גדג', אוניברסיטת תל-אביב
המסר הצילומי בעיתון היהודי המרוקאי המצויר *L'Avenir Illustré*

הפסקה

17:30-17:15

מושב 5: JPRESS: העיתונות היהודית באפריקה

19:00-17:30

יו"ר: פרופ' מוטי זלקין, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

מר אייל מילר, הספרייה הלאומית בירושלים, הצגת הפרויקט

משתתפים:

פרופ' ארוין מנוים, פרופ' יוסף יובל טובי, ד"ר גיא ברכה ומר דוד גדג'

יום רביעי, כ' באב תשע"ו, 24 באוגוסט 2016

מושב 6: קהילת דרום אפריקה – חלק ראשון

11:00-09:30

יו"ר: פרופ' אדם מנדלסון, מנהל מרכז קפלן ללימודים ומחקר יהודיים, אוניברסיטת קייפטאון

פרופ' מוטי זלקין, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

"ירושלים דליטא" דאפריקה: לשאלת זהותה התרבותית של יהדות דרום אפריקה במחצית הראשונה של המאה העשרים

מר פסח ברק, אוניברסיטת קייפטאון
מסורת לימוד התלמוד בקייפטאון ובישיבת תחכמוני

גב' רוניקה בילינג, אוניברסיטת קייפטאון

"געקומען מיין שאָטן אַליין": ההתנסות של מהגרים ממזרח אירופה בדרום אפריקה

הפסקה

11:15-11:00

מושב 7: קהילת דרום אפריקה – חלק שני

12:45-11:15

יו"ר: ד"ר צחי הרשקוביץ, אוניברסיטת בר-אילן

פרופ' מילטון שיין, אוניברסיטת קייפטאון

"קל מאוד לעורר רגשות שנאה נגד היהודים בארץ זו":

דניאל פרנסואה מאלאן והיהודים, 1948-1930

פרופ' אייל ג'יניאו, האוניברסיטה העברית בירושלים וראש מכון
בן-צבי לחקר יהדות המזרח
עיצוב זהות עות'מאנית ויהודית-ספרדית בהקשר קולוניאלי:
יהודים ספרדים בדרום אפריקה ורודזיה בתקופה העות'מאנית
המאוחרת

גב' רוני מיקל אריאלי, האוניברסיטה העברית בירושלים
צנזורת האפרטהייד וזיכרון השואה בדרום אפריקה: מאבק הקהילה
היהודית בהכחשת השואה בשנות השבעים

מושב 8: יהודי אתיופיה: זיכרון ושכחה

13:45-12:45

יו"ר: פרופ' רחל שרעבי, המכללה האקדמית אשקלון

מר בר קריבוס, האוניברסיטה העברית בירושלים
מה המשמעות להיות נזיר מביתא ישראל? בחינת הקיום הפיסי של
חברים בתנועת הנזירות של ביתא ישראל באתיופיה

ד"ר דוד רטנר, אוניברסיטת בן גוריון בנגב
המאבק שנשכח: נראטיבים ביוגרפיים של ישראלים יוצאי אתיופיה,
לשעבר לוחמים או פעילים פוליטיים בתקופת מלחמת האזרחים
באתיופיה (1974 – 1991)

הפסקת צהריים

14:45-13:45

מושב 9: יהודי אתיופיה: אקולטורציה

15:45-14:45

יו"ר: ד"ר ורוניקה ביליניג, אוניברסיטת קייפטאון

פרופ' רחל שרעבי, המכללה האקדמית אשקלון
חג הסיגד של יהודי אתיופיה: קונטקסט היסטורי-דתי ומשמעויות
סוציולוגיות

פרופ' חננאל מאק, אוניברסיטת בר-אילן
יהודי אתיופיה: חיי דת מסורתיים פוגשים את המציאות הישראלית

הפסקת קפה

16:00-15:45

מושב 10: עתיד יהודי באפריקה?

17:00-16:00

יו"ר: פרופ' הננאל מאק, אוניברסיטת בר-אילן

**פרופ' מוחמד אלמדלוי, אוניברסיטת ראבט, מרוקו
הכללת המימד העברי בחוקה של מרוקו: רקע ומשמעות**

**גב' ג'ניס ר' לוי, אוניברסיטת קליפורניה, לוס אנג'לס
קהילת "בית ישראל" בגאנה**

מושב 11: העלייה לארץ ישראל מהיבטים מגוונים

18:30-17:00

יו"ר: פרופ' ירון הראל, אוניברסיטת בר-אילן

**ד"ר צחי הרשקוביץ, אוניברסיטת בר-אילן
"כמרכבה העליונה": הכניסה לארץ ישראל כסף רוחני אידיאלי
במשנת ר' יעקב אביחצירא**

**ד"ר שרית קופמן-שמחון, סמינר הקיבוצים
המסע לירושלים: ייצוג עלייתם של יהודי אתיופיה בתיאטרון
האתיופי-ישראלי**

**ד"ר אמיר משיח, אוניברסיטת אריאל ומכללת אורות
הרב שמעון לביא – הכמיהה לארץ ישראל והיותור עליה לטובת
קהילת יהודי טריפולי**

דברי סיכום ונעילה

18:45-18:30

**פרופ' ירון הראל, יו"ר הוועדה האקדמית של מרכז דהאן,
אוניברסיטת בר-אילן**

**פרופ' אדם מנדלסון, מנהל מרכז קפלן ללימודים ומחקר יהודיים,
אוניברסיטת קייפטאון**

Gardens Synagogue

Inside of the Jewish Museum

UCT

Première année. — N° 36

Vendredi 8 Novembre 1895

MAGUID MICHARIM

DIRECTEUR
ELIE KARSENTY
Rues de Wagran 41
et de l'Aqueduc 19
ORAN

JOURNAL HÉBREU-ARABE
Paraissant tous les Vendredis

ABONNEMENTS
Oran et Intérieur
3 mois 2 fr.
6 " 3 50.

אולם יחד באופן אויפקום יערך קויםו ונס
יעלם כרויומוס מח זיכר בר ערעה לוסבס.
ונח יעילו לח לוען זלם למשל' לחין הסבס.
ניא ייחלו בלס זנונו ונכר לחס כקון סוים
פוק קלוד לנלש. ועלם זמסר ססכסו די ופלו
עייטס תנן פי מודס'

עצבסו הייט עלם שי זמון קן סדל לם'
קויוסון חלי סוססול דוסקס זידיס כסדר
רזשעה בלב . לזוקת דוסקס די לפגרוס
כסנת סלס לעזרה די ביה חוקקס'
העלה סדל ססכסו מל יעמלס רכני זמנל.
זמור ביר עלם כלססוקס' מח קלולס

כלי יעמלס בלס יעמלו זמסר סמקון ללנסים ?
סלסלס עלם עמלו בר לניסוסים ייחלסוס' ונס
סוססו כני עייטס לכויוס ללנלמל ?
העלם מח פזשו בר סלסלס די סבס'
כוס וכללחו עלם בוס סמלסו ללננסים ?
מח פזשו מן 15 מח 16 מימל סלסנס ק
לכויסו לכוניסל סלוולל ? העלם מח סלסנס
מסס חסר סלסו לללסין ?
סלללסו כלי סמן די סלסנס קן כעז מח
יקניס עקסס ללננסים סמלסוי יעני יכין
עכדוס סלס סלך מוח סלס סלך ומיוסן סלסנס
פלננוכס ללסו ? דוך סלסלס ססכנסני יס
לכני יעליו 700 פזסנס עכדקוס סלס
ללננסים'
לל יס וודדי כן דלל ילל סוססו עלס
קס סלסו קון סדל סבס' זעמל יעמלשו .
סלסע ללללסו סלסל די מוסו סלסלסו ווסוו

לללסן סלסין ללסרווסס עכדוס לעסרוס
דיסלסוס סמרוסן ויסוליון עייטס ערסר סכר
קן לעסר די ווסקסן' עשקס מק די יסוק
פיוס באכין כעז מללס סלסו לעסרוס סלס
לניכנסלס כס סמויס די סלסלסו' די עכסכר

וכו'
ועלם סלסו די סככין סלסלסו ללסרווסס
מח כדקוס יעמלו כסלס כוונס די סדל לכסל'
לל ? כפויסו יכריק ככיר ונס סמס בר פוסד
לכנסלס' קד סלס סלסו סלסס לכוניס ונכרלו
כסל סלסלס סלסו וזכר סלסלסו די כעללסלס'
הכסל סלסלס סלסו וזכר סלסלסו די כעללסלס'
הכסל סלסלס סלסו וזכר סלסלסו די כעללסלס'

סוללס ולל סכנססו סלסלסו סווס סבר
פזק למווסל ודלויס סווס ככסין ככני
סלסלסו' כוכס מח קנוס סכסלס סלסו כל
זמסר מנס יזעני עלם קו מנכנסו ונכנס
זמסר כוסס די כלס לככר. ללללס וזינו
ללעכר ויקווסו ויקוסו ויקוסו ויקוסו ויקוסו
כעז לללר פוסל כלס ללכנסו וזמס סווס
העולס די קלללסו מח יעסכנסו כנס ונדיוו
עככס סלל למוסל דיסללס סלסין כסל די
מיופיוס כני פוסד ללללס'
סלסן סלסו סללל סלסלסו קלסוס ויקוסו
עלם סדל לככר עכדויס ?
ואודו כן בודס די יחב סוויללסויסו :

פזסלס ורלס זכוכת
סלסו סלסו מנכנסו ויקוסו לוד יס זכר ויככר
כוסו כיוו סלס סלסו ויככר רכני ועכדו יעמלסו

תאוולו למערה

ווסקסן 8 יס מנכנס 1895

פוסד קן טוקויוס סלסין « למנוד »
ככס דכסס פו כלסס פו סלס סמול לנעס
ועלם לכסר סלס' סלסמול קלנס ככוסות
זמורי וולולנס כולס ללעכנסניס עלם סלל'
סלסס עלם סלסנסו ונדיס סלסו דיסלס'
סלסן סלסלסו די בני עמננס סלסו קן ניסל
דימכוסלסונו עלם סלל' קלנס ללס קן זיכס'
סלסס סלסלס סללל מח סלסלס סלסלס' הי
ועככס סלסלסו ונכנסו .
כוך עמננס מח סלססו קן סלס' ללסס'
קנוז וזיון סמנוכס סווס סלס סלססו סדל
כויסר וכללסוס עככס סונו סלסו קן
זמון די קלסין סלסן . קן וולסו די סלסוס
כוס לעכר' כלס יכלוס וידו ווללסו
ללס ללסל ויסופו סלסס סלססו לחין
כל קן די סלסו יעלל לוס רבר סלסו
וכסללו כסל סלסו יעכס פוסד'
מכוסו וסלללס למוסל ונוסל סלס סלסלסו)
לסלס סככר זמייט עלם ללסולס כוך ללכנסו
ללללס' ללסולס סמנוכסו סמנוכין וסכין
עלם סלסו ללסו ונוע' סלסלסו קללס וכלל
קלל' מח כסין סלסו ברן סלסו יסלסו לען'
קללסלסו סלסו ויסמנוכין ווד ווד' לסלסו
מח סלסו סלסו סלסו ללככר די יכס זמור
למוס .

Jewish press from Southern
and Northern Africa

